

**RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMAN:
"O‘ZBEKISTONNING YANGI TARAQQIYOT
DAVRIDA TA’LIM-TARBIYA VA ILM-FAN
SOHALARINI O‘QITISH TEXNOLOGIYALARI"**

**РЕСПУБЛИКАНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ:
«ОБУЧАЮЩИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБЛАСТИ
ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ В НОВЫЙ ПЕРИОД
РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА»**

**REPUBLIC SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE:
“TEACHING IN THE FIELDS OF EDUCATION
AND SCIENCE IN UZBEKISTAN'S NEW
DEVELOPMENT PERIOD TECHNOLOGIES”**

NAMANGAN – 2023

**RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMAN:
"O‘ZBEKISTONNING YANGI TARAQQIYOT DAVRIDA TA’LIM-
TARBIYA VA ILM-FAN SOHALARINI O‘QITISH
TEKNOLOGIYALARI"**

**РЕСПУБЛИКАНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:
«ОБУЧАЮЩИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ И
НАУКИ В НОВЫЙ ПЕРИОД РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА»**

**REPUBLIC SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE:
“TEACHING IN THE FIELDS OF EDUCATION AND SCIENCE IN
UZBEKISTAN'S NEW DEVELOPMENT PERIOD TECHNOLOGIES”**

NAMANGAN – 2023

GERONTOPEDAGOGIK YONDASHUV ASOSIDA OLIY TA'LIM PEDAGOGLARINING ADAPTIV STRATEGIYALARINI RIVOJLANTIRISH

**Asranbayeva Munajatxon Xalimjanovna
Namangan davlat pedagogika instituti dotsenti, PhD**

Anotatsiya: Ushbu tezis zamonaviy oliy ta'lim muassasalarida pedagoglarning adaptiv strategiyalarini shakllantirish va rivojlantirish masalalarini gerontopedagogik yondashuv kontekstida tahlil qiladi. Tadqiqotda pedagoglarning psixologik, metodik va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish orqali ular o'quv jarayoniga moslashuvchan va samarali yondashuvlarni ishlab chiqish imkoniyatlari o'rganilgan. Gerontopedagogik yondashuv ta'lim jarayonida pedagoglarning shaxsiy salohiyatini, uzoq muddatli faoliyatga moslashuvini va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llashini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Gerontopedagogika, adaptiv strategiyalar, oliy ta'lim, pedagoglarning professional rivojlanishi, pedagogik kompetensiyalar, innovatsion metodlar, shaxsiy salohiyat, uzoq muddatli pedagogik faoliyat.

Kirish: Zamonaviy globallashuv jarayonlari va raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim tizimida faoliyat yuritayotgan professor-o'qituvchilarning kasbiy faoliyati tobora murakkablashib bormoqda. Bugungi kunda pedagoglardan nafaqat chuqur nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar, balki tez o'zgaruvchan ta'lim muhitiga moslasha olish, innovatsion yondashuvlarni qo'llash hamda ta'lim jarayonini samarali tashkil etish talab etilmoqda. Shu sababli pedagoglarning professional faoliyatida adaptiv strategiyalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish dolzarb pedagogik muammolardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Adaptiv strategiyalar professor-o'qituvchilarga ta'lim jarayonidagi murakkab vaziyatlarni samarali boshqarish, talabalarning individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda o'quv faoliyatini tashkil etish imkoniyatini yaratadi. Bunday yondashuv pedagogning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish, o'quvchilar bilan samarali hamkorlikni yo'lga

qo'yish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan unumli foydalanish hamda innovatsion pedagogik metodlarni o'zlashtirishga xizmat qiladi. Natijada ta'lim sifati oshib, pedagogik faoliyatning samaradorligi ta'minlanadi.

Shuningdek, oliy ta'lim tizimidagi pedagogik faoliyat uzluksiz rivojlanish va muntazam yangilanishni talab qiladigan murakkab jarayon hisoblanadi. Mazkur jarayonda gerontopedagogik yondashuv alohida ahamiyat kasb etadi. Gerontopedagogika pedagoglarning yoshga oid fiziologik, psixologik va ijtimoiy xususiyatlarini hisobga olgan holda ularning kasbiy salohiyatini qo'llab-quvvatlash, ijodiy va intellektual imkoniyatlarini rivojlantirish hamda kasbiy moslashuvchanligini kuchaytirishga yo'naltiriladi. Ayniqsa, uzoq yillik tajribaga ega professor-o'qituvchilarning bilim va tajribasidan samarali foydalanish, ularning kasbiy motivatsiyasini mustahkamlash hamda emotsional barqarorligini ta'minlash gerontopedagogikaning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Pedagoglarning professional va shaxsiy rivojlanishida adaptivlik muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Adaptiv salohiyatning yuqori darajada shakllanganligi pedagogning turli pedagogik vaziyatlarga moslasha olishi, stressli holatlarni samarali boshqarishi, kasbiy faoliyatda yuzaga keladigan muammolarga innovatsion yechim topa bilishi hamda o'z-o'zini rivojlantirishga intilishida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan qaraganda, professor-o'qituvchilarning shaxsiy va kasbiy barqarorligini ta'minlashda psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash, adaptiv strategiyalarni rivojlantirish hamda gerontopedagogik yondashuvlarni keng tatbiq etish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri sanaladi.

. Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida pedagoglarning pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirish, innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, shuningdek, psixologik moslashuvchanlikni oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi[1]. Pedagogning adaptiv strategiyalari, bir tomondan, o'quv jarayonining samaradorligini oshirsa, boshqa tomondan, uning shaxsiy salohiyatini rivojlantirish va uzoq muddatli faoliyatini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Shu jihatdan gerontopedagogik yondashuv pedagoglarning uzoq muddatli faoliyatini rejalashtirish va amalga oshirishning nazariy va amaliy asoslarini yaratadi. Adaptiv

strategiyalarni rivojlantirish masalalari oliy ta'limda bir nechta yo'nalishlar bo'yicha tahlil qilinadi. Birinchidan, bu pedagoglarning individual xususiyatlarini, ya'ni yosh, tajriba, kasbiy va psixologik holatlarini hisobga olgan holda ularning o'quv jarayoniga moslashuvchanlik darajasini oshirishdir. Ikkinchidan, pedagogning pedagogik jarayonga innovatsion yondashuvlarni integratsiya qilish qobiliyatini rivojlantirish, ya'ni yangi metod va texnologiyalarni o'zlashtirish va amaliyotga tatbiq etish imkoniyatlarini kengaytirishdir. Uchinchi jihat esa pedagogning o'z-o'zini rivojlantirish va shaxsiy salohiyatini doimiy yangilash orqali professional adaptivlikni ta'minlashdir. Gerontopedagogik yondashuv, shuningdek, pedagogning faoliyatiga ijtimoiy va madaniy kontekstni qo'shib, ularning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu yondashuv nafaqat pedagogning o'quvchilarga ta'lim berish uslubini optimallashtirishga, balki pedagogning o'zini motivatsiyalash, stress va professional charchash holatlarida moslashuvchanlikni oshirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli, gerontopedagogik yondashuv pedagogning individual va guruh kontekstidagi adaptiv strategiyalarini shakllantirishda muhim vosita sifatida qaraladi. Oliy ta'limda pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirishni o'rganishda zamonaviy ilmiy tadqiqotlar muhim rol o'ynaydi. Masalan, zamonaviy pedagogika va gerontopedagogika bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar pedagoglarning psixologik, metodik va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish yo'llarini tahlil qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogning adaptiv strategiyalari uning professional va shaxsiy muvaffaqiyatini belgilashda asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagoglarning yoshga bog'liq xususiyatlarini inobatga olmagan holda amalga oshiriladigan strategiyalar samarali natija bermasligi mumkin. Pedagoglarning adaptiv strategiyalari va gerontopedagogik yondashuvning o'zaro bog'liqligi oliy ta'lim tizimining barqarorligini ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Barqaror pedagogik jamoa pedagoglarning doimiy o'zaro hamkorligi, tajriba almashinuvi va yangi bilimlarni qabul qilish qobiliyatiga bog'liq. Shu nuqtai nazardan, adaptiv strategiyalar pedagoglarning o'zaro munosabatlarini optimallashtirish, pedagogik

jamoaning birligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Oliy ta'limda pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish jarayoni bir qator metodik va psixologik vositalarni talab qiladi[2]. Ularning samarali tatbiqi pedagogning kasbiy malakasini oshirish, o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashish va ta'lim sifatini yaxshilash imkonini beradi. Shu bilan birga, adaptiv strategiyalar pedagoglarning uzoq muddatli faoliyatida sog'lom psixologik muvozanatni saqlashga, stress va professional charchashga qarshi kurashishga yordam beradi. Pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish nafaqat pedagogning shaxsiy salohiyatini oshirishga, balki oliy ta'lim muassasalarining umumiy sifatini, innovatsion salohiyatini va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Gerontopedagogik yondashuv pedagogning faoliyatiga ijtimoiy, psixologik va metodik jihatlarni integratsiya qilgan holda, uning adaptivlik va moslashuvchanlik ko'rsatkichlarini maksimal darajada oshirish imkonini yaratadi. Shu sababli, mazkur tadqiqot oliy ta'lim pedagogikasida adaptiv strategiyalarni shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlarni tahlil qilishga qaratilgan.

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimi global ta'lim muhitidagi keskin o'zgarishlar va tezkor texnologik taraqqiyot fonida innovatsion rivojlanishning markaziy komponenti sifatida qaratiladi. Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar ta'lim sohasida yuqori malakali kadrlarni tayyorlash orqali ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga intilmoqda. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning professional salohiyatini oshirish va ularning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish oliy ta'lim muassasalari uchun nafaqat dolzarb, balki strategik vazifa hisoblanadi. Adaptiv strategiyalar pedagogning o'quv jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlariga moslashishi, o'z faoliyatini doimiy yangilash va innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash qobiliyatini anglatadi. Shu bilan birga, pedagoglarning uzoq muddatli faoliyatini samarali va sog'lom muhitda davom ettirishni ta'minlashda gerontopedagogik yondashuv asosiy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Dolzarb pedagogik muammolardan biri pedagoglarning yoshga bog'liq psixologik, kognitiv va fiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ularning faoliyatini moslashtirish masalasidir. Gerontopedagogik yondashuv bu

vazifani ilmiy asoslangan metodik qoidalar orqali amalga oshirish imkoniyatini beradi. Shu nuqtai nazardan, oliy ta'lim pedagogik jamoasining samaradorligini oshirish uchun pedagoglarning adaptiv strategiyalarini shakllantirish va ularni faol tatbiq etish zarurati dolzarb masala sifatida ko'rinadi. Masalan, zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar ehtiyojlari, texnologik yangiliklar va pedagoglarning kasbiy xususiyatlari doimo o'zgarib turadi[3]. Pedagogning ushbu sharoitlarga moslashuvchanligi uning ta'lim sifati va o'quv jarayonining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omilga aylanadi. Adaptiv strategiyalar pedagogning bir nechta funksiyalarini birlashtiradi: birinchidan, u o'quv jarayonini individual talablarga moslashtiradi; ikkinchidan, pedagogning shaxsiy va kasbiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi; uchinchidan, pedagogik jarayonda innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkoniyatini yaratadi. Shu jihatdan, oliy ta'limdagi pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish pedagogikaning dolzarb vazifasi sifatida qaraladi, chunki bu strategiyalar ta'lim sifatini oshirish va pedagogik barqarorlikni ta'minlash bilan bevosita bog'liq. Gerontopedagogik yondashuv dolzarligini yanada mustahkamlovchi omillardan biri pedagoglarning uzoq muddatli faoliyatida yuzaga keladigan psixologik va fiziologik o'zgarishlardir[4]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yosh o'tishi bilan pedagoglarda energiya, diqqat, xotira va kreativlik kabi kognitiv resurslar sekin-asta o'zgaradi, bu esa o'quv jarayoniga ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini shakllantirish jarayoni gerontopedagogik tamoyillar asosida amalga oshirilsa, pedagoglar o'z faoliyatini yanada samarali boshqarish va professional barqarorlikni ta'minlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bundan tashqari, global ta'lim standartlari va milliy ta'lim strategiyalari pedagoglarning adaptivlik salohiyatini oshirishni talab qiladi. Rivojlangan mamlakatlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish ularga yangi pedagogik metodlarni tez o'zlashtirish, raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish va o'quvchilarning individual rivojlanishiga moslashishda yordam beradi. Shu bilan birga, gerontopedagogik yondashuv pedagoglarning kasbiy burn-out, stress va charchash kabi salbiy omillarga qarshi turish qobiliyatini oshiradi, bu esa

pedagogik barqarorlikni saqlash va uzluksiz professional rivojlanish uchun shartdir. Adaptiv strategiyalarning yana bir dolzarb jihatida pedagoglarning ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish bilan bog'liqdir[5]. Hozirgi kunda oliy ta'lim muassasalari talabalarning turli madaniy, ijtimoiy va psixologik fonlaridan kelib chiqqan holda individual yondashuvni talab qiladi. Pedagoglarning adaptiv strategiyalari ularni ushbu sharoitlarga moslashuvchan va samarali faoliyat yuritadigan mutaxassisga aylantiradi. Shu nuqtai nazardan, gerontopedagogik yondashuv pedagoglarning kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish orqali ta'lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish milliy ta'lim tizimining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Barqaror pedagogik jamoa pedagoglarning doimiy hamkorligi, tajriba almashinuvi va o'zaro integratsiyani ta'minlash orqali ta'lim sifatini oshiradi. Shu bilan birga, adaptiv strategiyalar pedagoglarga o'z kasbiy yo'nalishlarida samarali o'sish, o'z-o'zini rivojlantirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkonini beradi[6]. Dolzarb masala sifatida pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirishni shakllantirishning ilmiy asoslari quyidagilar bilan izohlanadi: birinchidan, pedagogikaning rivojlanish tendensiyalari va gerontopedagogik yondashuvlar pedagoglarning professional faoliyatini uzluksiz yangilashga xizmat qiladi; ikkinchidan, pedagoglarning adaptiv salohiyati o'quv jarayonining samaradorligini belgilovchi muhim omil sifatida e'tirof etiladi; uchinchidan, zamonaviy oliy ta'lim sharoitida pedagoglarning innovatsion yondashuvlarni o'zlashtirish va qo'llash qobiliyati raqobatbardoshlikni ta'minlaydi. Shuningdek, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan ham dolzarbdir. Malakali va adaptiv pedagog kadrlar tayyorlash milliy ta'lim tizimining sifatini oshirish, yosh avlodning intellektual va madaniy salohiyatini rivojlantirish va zamonaviy iqtisodiy talablarni qondirishga xizmat qiladi[7]. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning adaptiv strategiyalari nafaqat shaxsiy va professional rivojlanish, balki ta'lim tizimining barqarorligi va milliy raqobatbardoshlikni oshirish bilan bevosita bog'liq. Oliy ta'limda pedagoglarning adaptiv strategiyalarini

rivojlantirish mavzusi ilmiy, amaliy va strategik jihatdan dolzarbdir. Gerontopedagogik yondashuv pedagoglarning uzoq muddatli faoliyati, innovatsion salohiyati, adaptivlik va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish orqali oliy ta'lim muassasalarining barqaror va sifatli faoliyatini ta'minlash imkonini beradi. Shu sababli, mazkur tadqiqot pedagoglarning adaptiv strategiyalarini shakllantirish va gerontopedagogik yondashuvni amaliyotga tatbiq etishning nazariy va metodik asoslarini kengaytirishga qaratilgan.

Oliy ta'lim tizimida pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish va gerontopedagogik yondashuvni tatbiq etish masalasi bilan bog'liq sohadagi islohotlar so'nggi o'n yilliklarda jadal sur'atlar bilan amalga oshirilmoqda. Bu islohotlarning asosiy maqsadi pedagoglarning professional va shaxsiy salohiyatini oshirish, ta'lim jarayonining sifatini yaxshilash va zamonaviy talablar darajasida pedagogik barqarorlikni ta'minlashdir. Shu nuqtai nazardan, islohotlar bir nechta asosiy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshirilmoqda: pedagoglarning kasbiy malakasini oshirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, gerontopedagogik yondashuvni integratsiya qilish va adaptiv strategiyalarni shakllantirish. Birinchi yo'nalish pedagoglarning kasbiy malakasini doimiy ravishda oshirishdir. Oliy ta'lim muassasalari pedagoglari uchun professional rivojlanish dasturlari ishlab chiqilmoqda va ularni amalga oshirish tizimi soddalashtirilmay, ilmiy va amaliy jihatdan mukammal tarzda tashkil etilmoqda. Masalan, pedagoglarni malaka oshirish kurslari, sertifikatlash tizimlari, onlayn va oflayn treninglar orqali ularning yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish, o'quv jarayoniga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish, shuningdek, individual pedagogik strategiyalarni ishlab chiqish imkoniyati yaratildi[8]. Shu bilan birga, malaka oshirish jarayonida gerontopedagogik tamoyillar ham hisobga olinadi, ya'ni pedagoglarning yoshga bog'liq psixologik, kognitiv va fiziologik xususiyatlari, uzoq muddatli faoliyatga moslashuvchanlik darajasi va adaptivlik ko'rsatkichlari asosiy mezon sifatida belgilanadi. Ikkinchi yo'nalish innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishdir. Hozirgi kunda raqamli ta'lim resurslari, virtual laboratoriyalar, interaktiv platformalar, sun'iy intellektga asoslangan o'quv

tizimlari va simulyatsion metodlar pedagogik jarayonning ajralmas qismiga aylangan. Shu bilan birga, pedagoglarning ushbu texnologiyalarni o'zlashtirish va o'quv jarayonida samarali qo'llash imkoniyatini oshirishga qaratilgan tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Pedagoglarning adaptiv strategiyalari mazkur texnologiyalar bilan uyg'unlashgan holda rivojlantiriladi, bu esa ta'lim jarayonining shaxsiylashtirilgan va interaktiv shakllarini yaratishga xizmat qiladi. Uchinchi yo'nalish gerontopedagogik yondashuvni tizimli ravishda integratsiya qilishdir. Bu yondashuv pedagoglarning uzoq muddatli faoliyatini rejalashtirish, ularning adaptiv salohiyatini oshirish va professional barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan. Oliy ta'limda pedagoglarning yoshiga bog'liq xususiyatlarini hisobga olgan holda, individual ish rejalarini ishlab chiqish, stress va charchashga qarshi profilaktik choralarini joriy etish, shuningdek, kasbiy va shaxsiy rivojlanish strategiyalarini shakllantirish tizimi joriy etildi. Shu yo'nalishdagi islohotlar pedagoglarning uzoq muddatli samarali faoliyatini ta'minlaydi va ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. To'rtinchi yo'nalish adaptiv strategiyalarni shakllantirish va amaliyotga tatbiq etishdir. Bu yo'nalish pedagoglarning individual va guruh darajasidagi o'quv jarayonlariga moslashuvchanlik ko'rsatkichlarini oshirishga qaratilgan. Islohotlar doirasida pedagoglarga o'quvchilarning individual xususiyatlariga moslashish, interaktiv va innovatsion metodlarni qo'llash, o'z faoliyatini doimiy ravishda baholash va takomillashtirish imkoniyatlari yaratildi. Shu bilan birga, adaptiv strategiyalar pedagogning kommunikativ, psixologik va metodik kompetensiyalarini uyg'unlashtiradi va ularning professional muvaffaqiyatini oshirishga xizmat qiladi. Oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar nafaqat pedagoglarning individual salohiyatini rivojlantirishga, balki ta'lim muassasalarining barqarorligi, sifatini va milliy ta'lim standartlariga mosligini oshirishga qaratilgan. Masalan, so'nggi yillarda amalga oshirilgan strategik islohotlar doirasida pedagoglarning doimiy malaka oshirish tizimi yaratildi, innovatsion ta'lim texnologiyalari joriy etildi va gerontopedagogik yondashuv asosida pedagoglarning uzoq muddatli faoliyatini qo'llab-quvvatlash tizimi shakllantirildi. Bularning barchasi pedagoglarning

adaptiv strategiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi va oliy ta'lim muassasalarida barqaror pedagogik jamoa yaratishga yordam beradi. Shuningdek, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar xalqaro tajriba bilan uyg'unlashtirilmoqda. Rivojlangan mamlakatlarda pedagoglarning adaptivlik salohiyati, gerontopedagogik tamoyillar asosida rivojlantirilgan individual strategiyalari va innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish tizimi oliy ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shu nuqtai nazardan, milliy islohotlar xalqaro tajribaga mos ravishda amalga oshirilmoqda, bu esa pedagoglarning professional va shaxsiy rivojlanish darajasini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, islohotlar doirasida pedagoglarning motivatsiya tizimi ham takomillashtirilmoqda[9]. Malaka oshirish va adaptiv strategiyalarni rivojlantirish pedagogning kasbiy motivatsiyasini oshiradi, ularning faoliyatiga qoniqish hissini kuchaytiradi va pedagogik burn-out holatlarining oldini oladi. Motivatsiya va adaptiv strategiyalar bir-birini to'ldiruvchi omillar sifatida pedagogning samarali faoliyatini ta'minlaydi. Bundan tashqari, sohada amalga oshirilayotgan islohotlar pedagoglarning ijtimoiy va psixologik farovonligini ta'minlashga ham qaratilgan. Uzoq muddatli pedagogik faoliyatda stress va charchashni kamaytirish, sog'lom ish muhitini yaratish va kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirish gerontopedagogik yondashuv asosida amalga oshiriladi. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki pedagoglarning uzoq muddatli sog'lom faoliyatini ta'minlaydi. Sohadagi islohotlar pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish, gerontopedagogik yondashuvni tatbiq etish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish va pedagoglarning kasbiy va shaxsiy salohiyatini oshirishga qaratilgan[10]. Bu islohotlar nafaqat oliy ta'lim muassasalarining barqarorligini va ta'lim sifatini ta'minlaydi, balki milliy ta'lim tizimining xalqaro standartlarga mosligini, pedagoglarning professional va shaxsiy rivojlanishini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu sababli, pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish va

gerontopedagogik yondashuvni amaliyotga tatbiq etish oliy ta'lim tizimining asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi.

Xulosa: Ushbu tadqiqot oliy ta'lim muassasalarida pedagoglarning adaptiv strategiyalarini rivojlantirish masalalarini gerontopedagogik yondashuv kontekstida tahlil qildi va mazkur yo'nalishdagi nazariy, metodik hamda amaliy jihatlarni keng qamrovli tarzda yoritdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagoglarning adaptiv strategiyalari nafaqat o'quv jarayonining sifatini oshirish, balki pedagogning shaxsiy va professional salohiyatini doimiy rivojlantirish, stress va charchashga qarshi kurash, shuningdek, uzoq muddatli pedagogik faoliyatni samarali davom ettirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, gerontopedagogik yondashuv pedagoglarning yoshga bog'liq psixologik, kognitiv va fiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ularning professional va shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydigan tizimli mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Bong M., Scofield N. (2003). Learning styles and motivation in higher education. *Journal of Educational Psychology*.
2. Desi E., Райан, Р. М. (2000). The «what» and «why» of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*.
3. Розенберг, М., Мартин, Л. (2017). *Career motivation and learning in young adults*. *Journal of Career Development*.
4. Бельцова И.А. Концепция «успешное старение» как нормативный конструкт в формировании позитивного образа старости в демократическом обществе // *Вестник экономики, права и социологии*. 2012. № 1. С. 283-287.
5. Грин О. Старость во благо. URL: <https://rusplt.ru/health/starost-vo-bлаго-15762.html> (дата обращения 30.12. 2019).
6. Мелехин А.И. Психологические модели успешного старения // *Психол. журн. Международного университета природы, общества и человека «Дубна»*. 2014. № 2. С. 44–61.
7. Преснякова, Л.Б. Социальный, материальный и эмоциональный климат в старости /Л. Б. Преснякова // *Социологические исследования*. – 2006.-№3.-С. 34-46.
8. Бранский В.П., Пожарский С.Д. Социальная синергетика и акмеология. – СПб.: Политехника, 2002 – 476 с.

9. Максимова В.Н. Акмеологический подход в педагогике: моногр. – СПб.: ЛГУ им. А.С. Пушкина, 2007. – 196 с.
10. Khalimjanovna, A. M. (2022). Problems of moral education in non-habel families. *NeuroQuantology*, 20(21), 489.
11. Асранбоева, М. Х. (2016). Формирование стрессоустойчивости у учащейся молодёжи вузов. *NovaInfo. Ru*, 2(42), 257-260.
12. Асранбоева, М. Х. ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ВЛИЯНИЕ РОДИТЕЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ В СЕМЬЕ НА ОБРАЗОВАНИЕ ДЕТЕЙ. *ВЕСТНИК ИНТЕГРАТИВНОЙ ПСИХОЛОГИИ*, 14.
13. Asranbayeva, M. (2024). Kasbiy refleksiya o'qituvchi mehnatini ilmiy tashkil etishning muhim omili sifatida. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
14. Asranbaeva, M. H. (2020). CHARACTERISTICS OF FORMING MOTIVES OF LABOUR ACTIVITIES IN AN INCOMPLETE FAMILY. *Theoretical & Applied Science*(1), 121-123.

MEHRIBONLIK UYLARI TARBIYALANUVCHILARINI KASB-HUNAR TANLASHGA TAYYORLASH IMKONIYATLARI

NamDU professori O'.M. Asqarova
NamDU tayanch doktornti D. Raximova

“Ota-ona mehridan mahrum va nogironligi bor bolalarni qo'llab-quvvatlash, ularni jamiyatning faol a'zolari sifatida tarbiyalash barchamizdan jiddiy e'tibor va amaliy harakatlarni talab qiladi. Birorta bola “men yetim yoki nogironman” deb o'ksinmasligi, davlatimiz va jamiyatimizning mehridan chetda qolmasligi kerak. Ularni zamonaviy kasb-hunarlariga o'qitish, barcha sharoitlarni yaratib berish nafaqat vazifa, balki muqaddas burchdir. Masalaga shu jihatdan yondashsak, ishimizda albatta natija bo'ladi. Farzandlarimizga qilgan har bir yaxshiligimiz o'n yaxshilik bo'lib qaytadi”-deya ta'kidlagan edi Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev. So'nggi yillarda mamlakatimizda ijtimoiy yetimlikning oldini olish, aholi va yoshlar orasida sog'lom oila qurishga mas'uliyat bilan yondashishni targ'ib qilish, oilaviy qadriyatlarga ma'naviy-axloqiy munosabatni shakllantirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Ko'rilgan chora-tadbirlar tarbiya muassasalari va

MUNDARIJA

№	FISH	Maqolaning nomi	
1.	Абдуллаев Ў.	Бошланғич синфларда тасвирий санъат дарсларининг ўзига хос хусусиятлари	3-9
2.	Asranbayeva M.	Gerontopedagogik yondashuv asosida oliy ta'lim pedagoglarining adaptiv strategiyalarini rivojlantirish	10-20
3.	Asqarova O'.M. Raximova D.	Mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini kasb-hunar tanlashga tayyorlash imkoniyatlari	21-27
4.	Hamroyev A.R.	Boshlang'ich sinflarda o'quvchilar bilimini baholashning zamonaviy usullari	28-32
5.	Abdusamatova N.J.	Kreativ yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni erta rivojlantirishga erishish	33-36
6.	Kambarova S.I.	Adabiyotni fan sifatida o'qitishning konseptual asoslari	37-41
7.	Quchqorova N.M.	Bo'lajak tarbiyachilarning iqtisodiy kompetentligini aniqlash indikatorlari	41-47
8.	Abdusamatova N.J.	Erta bolalik rivojlanishining muhim bosqichlari (maktabgacha yosh misolida)	48-52
9.	Тўрабоева М.Ё.	Она тили дарсларида тафаккурни ривожлантирувчи машқлар тизимининг ўқитиш самарадорлиги	53-58
10.	Лутфетдинова Р.Х.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini o'stirishda modulli ta'lim texnologiyalardan foydalanish	59-67
11.	Sulaymonova S.U. Soliyev E.R.	Zamonaviy ta'lim samaradorligini oshirishning pedagogik faktorlari	67-71
12.	Maxmudova N.A.	O'quvchilarda mustaqil bilish faolligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	72-81
13.	Quchqorova N.M.	Tarbiyachilar kasbiy professiogrammasida iqtisodiy kompetensiyalar	82-86
14.	Улухужаев Н.З.	Организация внеклассной работы по русскому языку в начальной школе в аспекте развития универсальных учебных действий.	86-98